

Handläggare
Cecilia Rivard
Telefon: 0850818048

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2021-10-21

Handlingsplan för klimatanpassning 2021–2024

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen av förslag till Handlingsplan för klimatanpassning 2021–2024.

Sammanfattning

Stockholm ska vara världsledande och inta rollen som en internationell förebild i det globala klimatarbetet och Parisavtalets målsättningar ska förverkligas. I kommunfullmäktiges budget för 2020 fick stadsledningskontoret i uppdrag att utarbeta ett förslag till handlingsplan för klimatanpassning. Den plan som nu föreslås anger stadens ambitionsnivå för arbetet och innehåller aktiviteter för att stärka stadens förmåga att hantera skyfall och värmeböljor. Planen konkretiserar miljöprogrammets mål om klimatanpassning.

Förvaltningen är positiv till att staden utvecklar och förstärker arbetet med klimatanpassning. I dagsläget är ansvarsfördelningen mellan nämnder och styrelser otydlig. Till viss del tydliggörs ansvarsfördelningen i förslaget till handlingsplan.

Förvaltningen anser inte att ansvaret för nedgrävda skyfallsmagasin och andra komplicerade anläggningar för dagvatten bör ligga hos stadsdelsnämnderna. Kompetensen och ansvaret för att hantera drift, underhåll och reinvesteringar av dessa anläggningar bör samlas hos förslagsvis Stockholm Vatten och Avfall AB.

Förvaltningen föreslår att även denna handlingsplan implementeras genom de lokala miljö- och klimathandlingsplanerna, istället för som föreslaget, genom nämndens verksamhetsplan.

Bakgrund

Stockholm ska vara världsledande och inta rollen som en internationell förebild i det globala klimatarbetet och Parisavtalets målsättningar ska förverkligas. I budget för 2020 fick

kommunstyrelsen i uppdrag av kommunfullmäktige att i samarbete med ett flertal nämnder och Stockholm Vatten och Avfall AB utarbeta en handlingsplan för klimatanpassning med inriktning främst på skyfall och värmeböljor.

Uppdraget att ta fram en handlingsplan finns med i Stockholms miljöprogram 2020–2023. Programmet är strukturerat efter de mest prioriterade miljömålen på lång sikt och kopplar även till de sjutton hållbarhetsmålen inom Agenda 2030. I miljöprogrammet finns ett eget målområde gällande klimatanpassning som har två etappmål:

- 3.1 Stärkt förmåga att hantera effekter av skyfall
- 3.2 Stärkt förmåga att hantera effekter av värmebölja

I miljöprogrammet anges att handlingsplaner för skyfall och värmebölja ska utarbetas och att dessa ska ligga till grund för prioritering av åtgärder. Utöver miljöprogrammet hanteras och berörs frågor om klimatanpassning även i andra styrdokument, bland annat Översiktsplanen och Stockholms dagvattenstrategi.

Stadsledningskontoret har nu utarbetat ett förslag till handlingsplan för klimatanpassning av staden. Kommunstyrelsen har remitterat förslaget till ett antal instanser, bland annat alla stadsdelsnämnder, för yttrande senast den 8 november.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsutveckling i samråd med avdelningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning och avdelningen för ekonomi.

Remissen i sammanfattning

Handlingsplanen inleds med många sidor fakta om skyfall och värmeböljor. I planen föreslås totalt 23 aktiviteter för att stärka stadens förmåga att hantera skyfall och värmeböljor. Nedan redovisas föreslagna aktiviteter för skyfall respektive värmebölja. Med stjärna (*) har vi markerat när stadsdelsnämnderna har del av ett genomförandeansvar. Det finns dock endast en aktivitet som stadsdelsnämnder föreslås få ett huvudansvar för. Den har vi nedan markerat med två stjärnor (**).

Aktiviteter skyfall

1. Beskriva och konkretisera samhällsviktig verksamhet vid skyfall som utgångspunkt för stadens ambitionsnivå att säkra liv och hälsa.*
2. Kompletterande risk- och sårbarhetsanalyser för skyfall inom utpekade riskområden.

3. Fördjupade analyser av prioriterade skyfallsområden i pilotområde Östermalm.
4. Framtagande av åtgärdsplaner.*
5. Fortsätta arbetet med klimatanpassning av det egna fastighetsbeståndet.
6. Utredning – Riskkartering för skadekostnader vid skyfall.*
7. Beredskapsplanering för skyfallssäkring av prioriterade samhällsobjekt på kort sikt.*
8. Handläggarstöd för skyfallshantering vid nybyggnation.
9. Rutin för nyttjande av olika typer av ytor för skyfallsåtgärder.*
10. Ansvarsfördelning för skyfalls- och dagvattenåtgärder.*
- 11.Handledning för skyfallsåtgärder i samband med annan investering i befintlig bebyggelse.*
12. Metodutveckling av mångfunktionella skyfalls- och dagvattenåtgärder.*
13. Samordning av skyfallsarbete mellan stadens fastighetsägare.*
14. Skyfallskommunikation.

Aktiviteter värmebölja och torka

1. Utredda principer för stadens hantering av värmebölja.*
2. Kompletterande risk- och sårbarhetsanalys för värmebölja.*
3. Ha en planering för verksamhetsanpassning vid värmebölja.**
4. Uppnå förmåga att inkludera och hantera effekter av värmebölja i stadsutvecklingsprocessen.*
5. Fördjupad värmeanalys för staden.*
6. Utredda förslag på åtgärder som ger möjlighet att släcka törsten på offentlig plats, samt genomföra ett pilotprojekt inom ramen för detta.*
7. Utredda förutsättningar att spara vatten vid långvarig värme och torka.*
8. Utredda möjligheter för att leda dagvatten från kvartersmark till allmän platsmark i syfte att bevattna växtbäddar och planteringar.*
9. Handlingsplaner för att förbättra byggnaders förutsättningar att stå emot värme och den omgivande miljön.

Farsta stadsdelsförvaltning Stadsutveckling

Storforsplan 36, 11 tr.
Box 113
123 22 Farsta
Växel 08-50818000
Fax
farsta@stockholm.se
stockholm.se

Implementering, genomförande och uppföljning

Förslaget är att handlingsplanen genomförs genom att ansvariga nämnder och styrelser inarbetar och beskriver aktiviteter från planen i sina verksamhetsplaner. För att genomföra aktiviteterna krävs att nämnder och styrelser inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering prioriterar åtgärder och aktiviteter.

Uppföljning av handlingsplanen sker i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning och uppföljning av miljöprogrammet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till att staden förbättrar och förstärker arbetet med klimatanpassning. I dagsläget är ansvarsfördelningen mellan nämnder och styrelser otydlig. Till viss del tydliggörs ansvarsfördelningen i förslaget till handlingsplan. För vissa aktiviteter, som rör metodutveckling, samordning, utredning etcetera, där stadsdelsnämnder föreslås ha del i ett genomförandeansvar, vill vi betona vikten av att utpekad facknämnd eller styrelse tar huvudansvaret.

Skyfall

Hanteringen av skyfall berör alla verksamheter inom nämndens ansvarsområde men främst gäller det drift och skötsel av park- och naturmark och funktioner med ansvar för lokaler. Förvaltningen har genomfört åtgärder för att förbättra beredskapen för skyfall med exempelvis trädplantering i biokolsbäddar, anläggning av växtbäddar för fördröjning av dagvatten. Förvaltningen kommenterar nedan ett par av de föreslagna aktiviteterna.

- Aktivitet 9, Rutin för nyttjande av olika typer av ytor för skyfallsåtgärder

Olika typer av ytor – parkeringar, parker, torg, skolgårdar med mera – måste användas i högre grad för skyfallsåtgärder. Aktiviteten handlar om att upprätta rutiner för ansvarsfördelningen vid dessa. Förvaltningen instämmer i att det är av stor vikt att man tidigt kommer överens om ansvarsfördelningen om det till exempel uppstår skador på fördröjningsytor.

Vi anser att det redan i planeringsstadiet måste tas hänsyn till dagvattenfrågorna och de bör vara en del av inriktningsbeslut för investeringar.

- Aktivitet 10, Ansvarsfördelning för skyfalls- och dagvattenåtgärder.

Förvaltningen gör bedömningen att ansvarsfördelningen inom staden behöver klargöras skyndsamt.

Farsta stadsdelsförvaltning Stadsutveckling

Storforsplan 36, 11 tr.
Box 113
123 22 Farsta
Växel 08-50818000
Fax
farsta@stockholm.se
stockholm.se

Nedgrävda skyfallsmagasin och andra komplicerade anläggningar för dagvatten bör inte vara stadsdelsnämndernas ansvar. De bör inte heller detaljplanläggas som parkmark, utan hellre som teknisk anläggning. Kompetensen och ansvaret för att hantera drift,

underhåll och reinvesteringar av dessa anläggningar bör samlas hos förslagsvis Stockholm Vatten och Avfall AB.

- Aktivitet 12, Metodutveckling av mångfunktionella skyfalls- och dagvattenåtgärder

Det föreslås att en handbok tas fram för mångfunktionella lösningar inklusive ekologiska, estetiska och rekreativa, drift- och anläggningskrav med mera. Förvaltningen är positiv till denna åtgärd och anser att handboken bör införlivas i befintlig *Teknisk handbok* så att all information finns i en och samma publikation.

Värmebölja

En värmebölja drabbar miljön både inomhus och utomhus. Fokus för förvaltningen ligger dock främst på verksamheter som äldreboenden, gruppboenden och förskolor. Risk- och sårbarhetsanalyser har utförts på gruppboenden och äldreboenden och en plan finns för hur verksamheterna ska agera vid en värmebölja. Förvaltningen är alltid hyresgäst och anpassning av lokaler för att stå emot värmebölja måste göras i samarbete med fastighetsägare.

Även under detta kapitel har förvaltningen några synpunkter på föreslagna aktiviteter.

- Aktivitet 7, Utredda förutsättningar att spara vatten vid långvarig värme och torka

Inom förvaltningens parkskötsel sker bevattning endast i etableringsskedet och av perennitor. Förvaltningen ser fram emot att få mer kunskap av stadens experter om torktåliga träd och växter. Även denna kunskap bör föras in i *Teknisk handbok*. Förvaltningens goda exempel för att spara vatten är att sjövattnet från Magelungen används för bevattning av blommor och träd vid Farsta gård.

- Aktivitet 8, Utredda förutsättningar för att leda dagvatten från kvartersmark till allmän platsmark i syfte att bevattna växtbäddar och planteringar

Förvaltningen ser risker med aktiviteten. Det är viktigt att ansvarsfördelningen tydliggörs genom avtal. Om exempelvis ett rör för avledning av dagvatten går sönder och fastigheten drabbas av översvämning kan det bli nämnden som blir ersättningskyldig. Denna aktivitet är exempel på en typ av ansvar som inte lämpar sig för respektive stadsdelsnämnd, utan ansvaret bör hellre samlas hos en facknämnd eller styrelse.

Medan stadens nämnder och styrelser har skyfall och översvämningar från sommaren 2021 i färskt minne föreslår förvaltningen att en prioriterad åtgärd bör vara att kartera områden och byggnader som översvämmades vid skyfallet. Vid ett nytt skyfall kommer sannolikt samma objekt att drabbas igen.

Genomförande och finansiering

Alla nämnder har nyligen fått i uppdrag att ta fram lokala miljö- och klimathandlingsplaner. Farsta stadsdelsnämnd tog beslut om sin så sent som i februari 2021. Förvaltningen föreslår att även den nu aktuella handlingsplanen implementeras genom de lokala miljö- och klimathandlingsplanerna, istället för som föreslaget genom nämndens verksamhetsplan.

Det är många aktiviteter som ska genomföras och det förutsätts att dessa ska finansieras inom ramen för nämndens ordinarie budget. Arbetet kräver omfattande resurser, både i tid, kompetens och finansiering av åtgärder. Vi bedömer att genomförandet av vissa projekt blir effektivare om staden satsar på större projekt i färre stadsdelsnämndsområden. Det bör också finnas möjlighet att söka klimatinvesteringsmedel för att genomföra projekt.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Gunilla Ekstrand
Stadsdelsdirektör

Sara Wrethed
Avdelningschef

Bilaga

Stadsledningskontorets förslag till handlingsplan för klimatanpassning 2021–2024

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Ekstrand, Stadsdelsdirektör	2021-10-01
Sara Wrethed, Avdelningschef	2021-09-30